

E-delgivning

Falköping kommun
jenny.trygg@falkoping.se

Dispens att fånga och samla in ägg av mindre vattensalamander i Falköpings kommun

Beslut

Länstyrelsen ger dispens från förbudet mot att fånga exemplar och ägg av mindre vattensalamander (*Lissotriton vulgaris*) inom det område som markerats på bifogad karta, se bilaga 2, i Falköping kommun.

Villkor

1. Dispensen är giltig i fem år, räknat från den dag då beslutet har vunnit laga kraft.
2. Insamling på fastigheten Hjulmakaren 4 ska ske vid minst fyra tillfällen under ett och samma år under artens lekperiod (april-maj). Insamling ska ske under kvällstid. Hittas ägg av mindre vattensalamander ska dessa också samlas in.
3. Insamlade individer och eventuella ägg ska varsamt och utan onödiga dröjsmål flyttas till dammen vid Marjarps industriområde, se bilaga 4.
4. Påträffas exemplar eller ägg på andra platser inom det område som markerats på bilaga 2 ska dessa också samlas in och flyttas till dammen vid Marjarp.
5. Dispensen gäller för sakkunnig person och eventuella medhjälpare.

Bedömning

Bakgrunden till ansökan är att en högstadieskola föreslås byggas inom salamanderpopulationens hemområde. Det krävs dispens för att döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar eller ägg av mindre vattensalamander. Om villkoren i 15 § artskyddsförordningen uppfylls får dispens ges av Länstyrelsen. Falköpings kommun har hos Länstyrelsen ansökt om dispens för att samla in salamandrar och ägg för att flytta dem till en annan plats inom kommunen.

Förekomsten av mindre vattensalamander i området

Ett mindre antal mindre vattensalamandrar har påträffats i en trädgårdsdamm precis intill planområdet. Såvitt Länsstyrelsen känner till saknas andra fortplantningsmöjligheter i närområdet, inom rimligt spridningsavstånd. Planområdet omges till övervägande del av bebyggelse och infrastruktur. Närmast kända salamanderförekomst finns drygt 2 km västerut, enligt äldre uppgifter i Artportalen. Under genomförda utredningar i planområdet har inga mindre vattensalamandrar observerats. Mycket talar därmed för att salamandrarna i planområdet inte har något kontinuerligt individutbyte med andra populationer, att populationen är relativt liten och svag och att den löper risk att försvinna på sikt.

Finns annan lämplig lösning?

Frågan är om det finns andra lämpliga lösningar för att tillgodose planens syfte, med mindre påverkan på mindre vattensalamander.

Inledningsvis noterar Länsstyrelsen att planbeskrivningen anger att detaljplanen stämmer överens med översiktsplanens intentioner. Vidare noterar Länsstyrelsen att valet att föreslå en högstadieskola på den aktuella platsen har sin bakgrund dels i en ny skolorganisation, dels i en undersökning av lämpliga lokaliseringar inom Falköpings centralort. Sammantaget anser Länsstyrelsen att kommunen visat att det av flera skäl varit lämpligt att föreslå att högstadieskolan byggs på den aktuella platsen.

Kommunen har, efter det att förekomsten av mindre vattensalamander i området blivit känd, genomfört utredningar och åtagit sig att bevara vissa lämpliga övervintringsområden inom planområdet, samt också att förstärka kvaliteter i andra områden. Det övervintringsområde som bedöms ha störst betydelse för mindre vattensalamander i planområdet kan dock inte bevaras. Länsstyrelsen konstaterar att ett stort antal skolbarn kommer att uppehålla sig på skolområdet när skolan väl är i drift, vilket åtminstone på lite sikt bör innebära ett betydande markslitage.

Länsstyrelsen har mot ovan angiven bakgrund kommit fram till att även med de skyddsåtgärder som kommunen avser genomföra är det troligt att detaljplanen innebär en försämring för salamanderpopulationen i området. Att samla in och flytta populationen till en annan plats, som har bättre förutsättningar att långsiktigt erbjuda det salamandrarna behöver, bedömer Länsstyrelsen är en bättre lösning i det här fallet.

Länsstyrelsen anser i det här sammanhanget att kommunen har lokaliserat en lämplig plats att flytta salamandrar till; på den här platsen finns fortplantningsmöjligheter, gömslen och platser för övervintring och födosök. Här tycks också finnas bättre möjligheter till spridning till andra naturområden. Den föreslagna insamlingsmetoden är enligt Länsstyrelsen den bästa för att så många salamandrar som möjligt ska kunna samlas in. I syfte att minska risken för att dåliga väderförhållanden och liknande påverkar utfallet bör dock antalet insamlingsförsök vara fler än två (se villkor 2).

Länsstyrelsen instämmer således med kommunen i att det inte är rimligt att eftersträva insamling på andra platser än i fortplantningsområdet under lekperioden. Skulle däremot individer påträffas på andra platser, även under senare skeden, är det rimligt att dessa samlas in och flyttas till den nya platsen.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan är det Länsstyrelsens bedömning att lösningen att samla in exemplar och ägg i det här fallet är den lämpligaste, även med beaktande av att det finns en risk att samtliga individer i populationen inte lyckas samlas in.

Försvårar en dispens upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde?

Länsstyrelsen bedömer som sagt att mindre vattensalamander har bättre möjligheter att fortleva långsiktigt på den nya platsen än inom planområdet. Länsstyrelsens bedömning är således att dispens för insamling och flytt enligt det här beslutet kommer ha övervägande positiva effekter på mindre vattensalamander i Falköpingsregionen.

Länsstyrelsen bedömer också, mot bakgrund av vad som framgått ovan, att en förlust av den aktuella populationen borde få högst begränsade effekter på artens bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Det faktum att det kan vara svårt att samla in samtliga individer i populationen innebär enligt Länsstyrelsens bedömning inte att detaljplanen möter hinder av artskyddsbestämmelserna. Genomförs insamling enligt villkoren i det här beslutet bedömer dock Länsstyrelsen att så många salamandrar och ägg som möjligt kan samlas in.

Samlad bedömning

Länsstyrelsen anser att det är möjligt att lämna dispens enligt 15 § artskyddsförordningen för att samla in exemplar och ägg av mindre vattensalamander.

Bestämmelser

Artskyddet utgörs dels av de traditionella fridlysningsreglerna, dels av skydd för vissa arter och deras livsmiljöer med grund i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv. Artskyddsbestämmelserna syftar till att förhindra att de skyddade arternas bevarandestatus försämras. Bestämmelser om artskydd finns i artskyddsförordningen (SFS 2007:845).

Skyddade arter

Genom 6 § artskyddsförordningen är mindre vattensalamander fridlyst.

Skyddets innebörd

Enligt 6 § artskyddsförordningen är det förbjudet att

1. döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar, och
2. ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

Dispens från förbuden

Enligt 15 § artskyddsförordningen får Länsstyrelsen ge dispens från förbuden i 6 § endast om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,
2. om dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Beskrivning av ärendet

Ni har ansökt om dispens från fridlysningsbestämmelserna för att fånga exemplar och samla in ägg av mindre vattensalamander (*Lissotriton vulgaris*) på fastigheterna Hjulmakaren 4 och Gamla Stan 2:26. På fastigheten Hjulmakaren 4 har arten observerats i en trädgårdsdamm (reproduktionslokal). På fastigheten Gamla Stan 2:26 finns potentiella landbaserade livsmiljöer och övervintringslokaler för arten. Ni avser att flytta populationen från Hjulmakaren 4 och Gamla Stan 2:26 till en damm vid Marjarps industriområde. Anledningen är att ni arbetar med en detaljplan för en ny skola i Falköpings tätort. Platsen är ett före detta kalkbrott. Byggnation av skolan bedöms vara av betydande allmänt intresse för att säkerställa en likvärdig skola för alla och goda utbildningslokaler i Falköping. I samband med planprocessen har det framkommit att mindre vattensalamander förekommer i en mindre damm i angränsande villatomt. Ni har låtit genomföra inventeringar av artens livsmiljöer inom området för ny detaljplan och funnit att det finns potentiella övervintringsmiljöer där. Inga individer av mindre vattensalamander har dock observerats inom planområdet. Ni bedömer det vara svårt att upprätthålla en population med mindre vattensalamander inom området givet att detaljplanen genomförs, då de kvarvarande naturmiljöerna sannolikt är för små för att på sikt hålla en livskraftig population.

Ni har utrett alternativa planjusteringar för att möjliggöra för mindre vattensalamander att finnas kvar i området där detaljplanen ska genomföras. Möjligheten att kombinera skolbyggnad, skolgård, god förbindelse med gång- och cykelvägar och bilvägar till skolan med de förutsättningar som mindre vattensalamander behöver för att finnas kvar i området har dock visat sig vara svårt. Det har bedömts osannolikt att mindre vattensalamander kommer kunna finnas kvar i området på sikt då dess livsmiljö marginaliseras än mer än vad den redan gjort i samband med tidigare exploateringar/bebyggelse runt kalkbrottet. Förutsättningarna för artens fortlevnad inom området är således begränsad som utgångspunkt.

Insamling och flytt ska utföras av sakkunnig ekolog/biolog. Då det aktuella vattnet är litet kommer insamling ske manuellt i och runt vattnet dit arten söker sig för reproduktion, genom att inventeraren försiktig lyfter upp djuret för hand eller med hjälp av näthåv och placerare djuret i en stor behållare

som hanteras ytterst varsamt. Om ägg observeras på vattenväxter samlas dessa in och flyttas tillsammans med individerna av mindre vattensalamander.

Ni föreslår att insamling ska ske vid minst två tillfällen under artens lekperiod (april-maj). Insamling sker under kvällstid, mellan klockan 21.00-23.00.

Om individer observeras i närliggande mindre tillfälliga vattensamlingar i direkt anslutning till detaljplansområdet eller inom detaljplansområdet (på mark där åtkomst ges, exempelvis på allmän mark och på privat mark med markägarens tillstånd) samlas även dessa in för att på så vis kunna flytta så stor del av den lokala populationen som möjligt.

Om individer av mindre vattensalamander observeras under anläggnings- och byggtid inom detaljplaneområdet önskar ni att dessa får samlas in av biolog/ekolog och flyttas till samma livsmiljö som övriga insamlade individer.

Insamlade individer kommer direkt efter insamling att placeras ut på en ny lokal där förutsättningarna för individerna och artens fortlevnad är goda. Föreslagen lokal är den så kallade "Groddjursdammen" som ligger placerad i ett grönområde i Marjarps industriområde och som är säkerställd genom detaljplan. Lokalen ligger cirka 2,8 km norr om befintlig lokal. Förutsättningarna för mindre vattensalamander bedöms här vara goda då vattentillgången i dammen är beständig, dammen har sluttande strandkanter med vattenvegetation samt är fisk- och kräftfri. Ni har även byggt upp stenmurar inom området som erbjuder skyddade miljöer för arten samt övervintringsplatser då stenmurarna ligger på mjuk mark. I det direkta närområdet finns även mindre trädklädda partier.

Beskrivning av dammen

Befintliga höjddata visar att avrinningsområdet till dammen inte omfattar stora delar av befintliga verksamheter på Marjarps industriområde utan istället framförallt områden sydväst om dammen. Markytorna som avvattnas till dammen består till största del av obebyggd mark även om vissa delar omfattar planlagd mark som kan exploateras med främst bostäder men även till viss del verksamheter. Terminalerna inom Marjarps industriområde avvattnas norrut och därmed inte till dammen. Innan dagvattnet når dammen rinner det främst via öppna diken och ett antal fördröjningsdammar. Detta innebär att vattenflödet till dammen är förhållandevis jämnt även vid större regnmängder. Att vattnet färdas via öppna diken och fördröjningsdammar innebär också att eventuella föroreningar har möjlighet att antingen sjunka till botten när vattnet fördröjs eller tas upp av marken i diken.

Ett industrispår har tidigare passerat cirka 350 meter söder om dagvattendammen och undersökningar på andra platser i närområdet visar att marken precis vid spåret kan innehålla vissa föroreningar. Dessa föroreningar bedöms dock inte påverka dagvattendammen. Vid byggnation på den närliggande fastigheten Klacken 1 påträffades massor som var förorenade med

arsenik och kolväte. När massorna sanerades genomfördes tester dagligen tills dess att föroreningen var borttagen. Sammanfattningsvis bedöms marken kring dagvattendammen med bakgrund av tillgängligt underlag inte vara förorenad av salt, sliperimpregnering eller kolväte.

I en artskyddsutredning som tog fram innan dispensansökan lämnades angavs ett antal förslag till skyddsåtgärder och förstärkningsåtgärder i syfte att vidta hänsyn till den lokala populationen av mindre vattensalamander. Ni vill dock, givet att dispens för flytt av mindre vattensalamander beviljas, återkalla dessa förslag. Eftersom förslagen tagits fram i syfte att bevara en population med mindre vattensalamander inom detaljplaneområdet bedöms dessa åtgärder ej vara relevanta om populationen flyttas från platsen.

Upplysningar

Innan dispens från fridlysningsbestämmelserna söktes tog ni fram en rad skydds- och förstärkningsåtgärder i syfte att vidta hänsyn till den lokala populationen av mindre vattensalamander. Syftet var att bevara en population med mindre vattensalamander inom detaljplaneområdet. Dessa åtgärder bedöms ej vara relevanta om populationen flyttas från platsen.

Möjlighet att överklaga

Detta beslut kan du överklaga hos Vänersborgs tingsrätt, Mark- och miljödomstolen, se ruta nedan.

Beslutande

Beslutet har fattats av Eva Olsen med Martin Svensson som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Hantering av personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor:

1. Översiktskarta
2. Detaljkarta med avgränsning
3. Detaljkarta med trädgårdsdamm markerad
4. Karta över damm dit salamandrarna flyttas

Kopia:

Naturvårdsverket
Samhällsbyggnadsenheten, Emma Ahlgren

Så här överklagar du Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.** Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till mark- och miljödomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Är du osäker på när tiden går ut kan du kontakta Länsstyrelsen.

Om någon annan part som företräder det allmänna överklagar beslutet, till exempel en kommun eller annan myndighet, är tiden **tre veckor från det datum som står på beslutet**.

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska du ange

- ditt namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut du överklagar, till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur du anser att Länsstyrelsens beslut ska ändras och varför det ska ändras

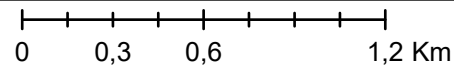
Viktigt! Om du skickar in överklagandet per e-post kan Länsstyrelsen inte ta emot mejl som inklusive bilagor är större än 11 megabyte.

Om du önskar skicka in e-post som är större än 11 megabyte måste du innan överklagandetiden går ut kontakta Länsstyrelsen ([vastragotaland@lansstyrel-](mailto:vastragotaland@lansstyrelsen.se)

2022-02-16

1:25 000

2022-02-16

1:2 500

0 0,03 0,06 0,12 Km

● Damm

Markering av dammen där mindre vattensalamander observerats. (Flygbildsfoto från Enrio.se)

Platsen för ny lokal (nr 2) dit mindre vatten- salamander planeras flyttas. Området ligger cirka 2,8 km norr om befintlig lokal (nr 1).

Figur 4. Flygbild över "Groddjursdammen". Bild från Eniro.se.